

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปลูกฝังภาษาไทยที่เป็นภาษาประจำชาติให้แก่เยาวชนไทยทุกคนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความหมายและความเข้าใจของคนในชาติ เป็นรากฐานของความเจริญในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่มีมาช้านาน ดังนั้น การจะรักษาและส่งเสริมภาษาไทยให้คงอยู่ จำเป็นต้องเริ่มจากการสร้างพื้นฐานที่ดีทางด้านภาษาไทยให้แก่เด็กเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา

การเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งในบรรดาทักษะทั้ง 4 นี้ ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของตนเองออกมาให้ผู้อ่านได้เข้าใจ เป็นเสมือนเครื่องมือที่ใช้แทนภาษาพูดในการถ่ายทอดคำพูดออกมาเป็นตัวหนังสือ การเขียนจึงเป็นการสื่อความหมายที่แสดงออกมาเป็นตัวหนังสือ และเป็นหลักฐานที่ปรากฏได้เด่นชัดกว่าทักษะอื่น ซึ่ง ประเทิน มหาจันทร์ (2519: 33) กล่าวว่า ทุกวันนี้การเขียนมีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมาย เขียนใบลา เขียนคำร้อง เขียนสัญญา เขียนบันทึก เขียนรายงาน ฯลฯ การเขียนทุกอย่างต้องอาศัยทักษะของการเขียนเรียงความทั้งสิ้น

ในปัจจุบันเราถือว่าการเขียนเรียงความเป็นการฝึกทักษะประเภทหนึ่งของการเขียน การเรียงความมิใช่การจดจำถ้อยคำของผู้อื่นมาแล้วใหม่ หากเป็นการให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ออกมาอย่างเสรี รวมทั้งการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และจินตนาการของเด็กด้วย รัชนี ศรีไพรวรรณ (2520: 20) ได้กล่าวว่า การสอนเรียงความในระดับชั้นประถมศึกษา มีความมุ่งหมายเพื่อฝึกให้เด็กได้รู้จักใช้ความคิด มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดกับเด็กสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ คำนึ่ง วิสัยจร (2526: 19)

ได้สรุปไว้ดังนี้คือ การสอนเรียงความมิได้มุ่งเน้นเพื่อฝึกความจำหรือความสามารถในการเขียนให้ถูกต้องเท่านั้น แต่เป็นความพยายามที่จะให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเฉพาะตนเองออกมาอย่างเสรีเป็นลายลักษณ์อักษร ครูที่สอนจึงต้องคิดค้นหากลวิธีต่าง ๆ เพื่อจะช่วยฝึกทักษะในด้านนี้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้รู้จักการแสดงออกในทางการเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว สละสลวย ถูกต้องและชัดเจน ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องหาวิธีจัดความรู้สึกเบื้องต้นอันเกิดขึ้นจากการเรียน โดยยั่วยุให้ตรงกับความรู้สึก และให้เกิดความสนุกสนาน พร้อมทั้งเกิดความคิดคำนึงตามจินตนาการของแต่ละคนด้วย

ในการสอนวิชาเรียงความให้ได้ผลดีนั้น คำนิ้ง วิสัยจร (2526: 24-25) ได้กล่าวว่า ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการคือ ครูต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญตั้งแต่พยายามสร้างสถานการณ์ บรรยากาศ เพื่อให้เด็กสนใจในการที่เด็กจะแสดงความคิดสร้างสรรค์ เพราะธรรมชาติของเด็กมีความคิดต่าง ๆ ที่เด็กต้องการจะแสดงออกด้วยการพูดและการเขียน หน้าที่สำคัญของครูคือช่วยให้เด็กได้แสดงออกเมื่อเด็กมีความต้องการ เพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็ก เพื่อมิให้ถูกทำลายไป

การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาของเรายังไม่แยกวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ออกเป็นวิชาหนึ่งให้เด็กศึกษาโดยเฉพาะ แต่ได้จัดให้ผสมผสานกับการเรียนการสอนวิชาเรียงความ ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องประสมประสานกันได้ วรรณ แก้วแพรง (2526: 57-58) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้คือ

1. ใช้สำนวนภาษาประณีตสละสลวย
2. เนื้อหาสาระที่นำมาเขียน แปลกใหม่
3. ให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดที่ดี ช่วยประเทืองปัญญาผู้อ่านได้
4. สามารถที่จะเข้าใจและสนใจให้ผู้อ่านคล้อยตามได้

สำหรับจุดมุ่งหมายในการสอนเขียนนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการ (2523: 1-2) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งที่มีความค่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงนั้น จะเป็นบุคคลที่มีความคิดอิสระอยู่เสมอ ไม่ตัดสินใจง่าย มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมองโลกในแง่ดี ถ้าครูสามารถส่งเสริมเพิ่มพูนขึ้น ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งส่วนตัวนักเรียนเองและสังคมด้วย

การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนอย่างอิสระหรือการให้อิสระภาพในการแสดงความคิดเห็นนี้ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังที่ คันทันนี (2528: 15) ใ้กล่าวไว้ว่า ครูทุกคนสามารถที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยวิธีการที่สำคัญคือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านพฤติกรรมและความคิดเห็นโดยเสรี การที่เด็กแต่ละคนแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันนั้นมิได้หมายความว่า นักเรียนเกิดความขัดแย้งกัน แต่เป็นเพราะความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างในสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกันนั่นเอง เรื่องการให้อิสระในการคิดนี้ คาร์ลสัน (Carlson 1979: 58) ก็ได้เขียนสนับสนุนไว้เช่นเดียวกันว่า จุดหมายที่จะช่วยให้นักเรียนได้เขียนอย่างสร้างสรรค์นั้นอยู่ที่การให้เขาได้เขียนอย่างอิสระ เรื่องที่เขียนต้องเหมาะสมกับวัย หรือเป็นสิ่งที่เขาต้องการแสดงออก และไม่ควรเคร่งครัดในเรื่องหลักภาษา การสะกดคำ หรือกำหนดเกณฑ์ให้มากนัก แต่ควรจะสนใจเรื่องความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกมามากกว่า นอกจากนี้ สวินิต ยมาภัย (2518: 312) ยังกล่าวว่า ในการสอนเขียน ครูจำเป็นต้องฝึกนักเรียนให้รู้จักคิด สามารถถ่ายทอดความรู้และความคิดของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน และสามารถแสดงความคิดความรู้สึกอย่างอิสระให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้งานเขียนนั้นเป็นศิลปะที่ทำความพึงพอใจให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณา เครื่องเนียม (2531: 5) ที่กล่าวว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ แก่สังคมที่เป็นประโยชน์ส่วนรวมและการพัฒนาประเทศ การเขียนงานประเภทต่าง ๆ เช่น การเขียนเรียงความ บทความ นวนิยายเรื่องสั้น บทเพลง บทโทรทัศน์ บทละคร ส่วนต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเขียนทั้งสิ้น ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทยจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ครูจะต้องพยายามสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่จะปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สอนกันได้ และมีอยู่ในตัวของทุกคนอยู่แล้ว แม้ว่านักเรียนจะมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันก็ตาม แต่เครื่องมือและกลวิธีการสอนของครูจะไปช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีแนวทางในการคิดและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของงานออกมามาจนถึงขั้นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

นอกจากนี้ พงศ์ศิริ คีวาจา (2527: 6) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการเขียนที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา เป็นการเขียนขึ้นจากประสบการณ์ จินตนาการ ความสนใจ ความบันเทิงใจ และการแสดงออกอย่างอิสระของผู้เรียน

ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทักษะทางภาษา และทักษะในการคิดที่ได้รับการฝึกฝนมา ซึ่งสอดคล้องกับที่ ประเทิน มหาจันทร์ (2519) ได้กล่าวถึง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นสิ่งที่ช่วยระบาย ความรู้สึกขัดแย้งทางอารมณ์ และทดแทนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง และยังเป็นปัจจัยสำคัญใน การพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้านอีกด้วย และ เจือ สตะเวทิน (2522) ยังกล่าวอีกว่า การ เขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนที่ส่งเสริมความงอกงามทางสติปัญญาของนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็น การเปิดเผยความฉลาดของนักเรียนเป็นรายบุคคลอีกด้วย

สำหรับการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนนั้น ศรีวรรณ ช้อยศิริ (2526: 3) ได้กล่าวว่า การสอนให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เป็นหน้าที่ของครูจะต้องฝึกฝน ให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะภาษาไทย ครูภาษาไทยย่อมจะฝึกฝนความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้ เช่น การเขียนเรียงความ การเขียนบทความ เป็นต้น เพราะการ เขียนเป็นการแสดงออกของความคิดของตนเอง ผู้เขียนต้องมีความคิดสร้างสรรค์ จึงจะเขียนงาน ต่าง ๆ ให้มีคุณค่าได้ แต่การที่ครูจะฝึกให้นักเรียนเขียนสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ทำให้ไม่ถนัดนัก ซึ่ง ตรงกับ สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรหม (2523: 134) ที่กล่าวว่า การปลูกฝัง ความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กนักเรียนเป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยาก ยิ่งทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยแล้ว ยิ่งมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก แต่เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องปลูกฝังทักษะทางด้านนี้ เพราะจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวม นอกจากนี้ พงษ์ศิริ ดีวาจา (2527: 6) ยังได้กล่าวอีกว่าถึงแม้จะมีการจัดให้สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กันอย่างกว้างขวาง ทั้งที่แทรกอยู่ในรายวิชาภาษาไทยหรือเป็นรายวิชาหนึ่งโดยเฉพาะในทุกระดับ แล้วก็ตาม แต่ในการสอนก็มีใช้ว่าครูจะคำนึงถึงแต่เฉพาะสภาพความสามารถของนักเรียนใน ปัจจุบัน หรือสอนไปตามโครงสร้างในแบบเรียนเท่านั้น แต่ยังคงพิจารณาไปถึงส่วนประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องด้วย เพื่อที่จะได้จัดประสบการณ์ทดแทนและช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดและ การแสดงออกที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ สมเกียรติ รักษมณี (2528: 4) ที่กล่าวว่า การสอน การเขียนเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียน เป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนถึงสองประการใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ ประการที่หนึ่ง เป็นการฝึกทักษะการเขียนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความคิดและสื่อความหมายให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการอย่างสูงสุด ประการที่สอง เป็นการฝึกทักษะการคิดเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนให้กว้างขวาง ซึ่งยังจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลอีกทาง

หนึ่งด้วย ฉะนั้นการจัดสภาพแวดล้อมหรือการสร้างบรรยากาศในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญและควรได้รับการพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง

จากลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และประโยชน์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และการเขียนเรียงความก็เป็นวิธีการหนึ่งของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ฉะนั้นการสอนเรียงความในระดับชั้นประถมศึกษา ครูควรฝึกนักเรียนให้มีการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มากขึ้น โดยครูใช้วิธีการกระตุ้น ชักชวน เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดใหม่ ๆ และสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นการเขียนที่ถูกต้องได้ และยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิด และเปิดใจตัวเองให้ผู้อื่นได้ทราบ ซึ่ง เจือ สตะเวทิน (2514: 17) ได้กล่าวว่า ในการสอนเขียนเรียงความโดยให้นักเรียนคิดอย่างอิสระนี้ เป็น การสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ และจากหลักสูตรการเขียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (2521: 57-61) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อหนึ่งว่า ให้เขียนตามแบบที่กำหนดไว้และเขียนอย่างเสรีจากความคิดสร้างสรรค์ได้

การสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ วิธีการสอนของครู วัยของผู้เรียน และรวมไปถึงสื่อการเรียนด้วย ทั้งนี้เพราะปัญหาเรื่องครูผู้สอนขาดแนวความคิดในการผลิตสื่อการสอน ก็เป็นอุปสรรคในการสอนเขียนเรียงความอย่างสร้างสรรค์ ดังที่ ประเทิน มหาจันทร์ (2519: 7) กล่าวว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเขียนของนักเรียนบกพร่อง ได้แก่ แบบฝึกหัดที่นักเรียนทำไม่เหมาะสมกับนักเรียน ไม่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง ส่วน โชติ เพชรชื่น (2522: 95) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ก็คือ บ้าน โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมของคนแต่ละคน ความคิดสร้างสรรค์สามารถจะพัฒนาได้โดยขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดสภาวะหรือสภาพการณ์ที่เหมาะสมที่ก่อให้เกิดความคิด ครูสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยที่ครูต้องระวังหรือเอาใจใส่องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และรู้วิธีการที่จะถ่ายทอดองค์ประกอบดังกล่าวไปยังนักเรียน นอกจากนี้ เกอร์ทรูด (Gurtrude 1966: 549) มีความเห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นได้โดยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป และการส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ในปัจจุบันการเรียนการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่มากทั้งนี้เนื่องมาจากครูส่วนมากเห็นว่า การสอนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักเขียนเป็นงานที่หนักและยากเกินความสามารถของตน และนักเรียนบางคนอาจลำบากใจเมื่อต้องเขียนเรียงความ เนื่องจากแต่งประโยคไม่เป็น ไม่รู้จักลำดับข้อความให้ถูกต้อง การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาให้นักเรียนขาดความเชื่อมั่นในการเขียนและไม่กล้าแสดงออก ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2517: อัดสำเนา) ได้กล่าวถึงปัญหาในการสอนเขียนเรียงความว่า เด็กขาดทักษะในการคิดเพราะไม่ได้รับการฝึกให้รู้จักคิดอย่างแจ่มแจ้งในสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านพบในชีวิตและในบทเรียน เมื่อไม่สามารถคิดได้แจ่มแจ้งการพูดหรือการเขียนก็พลอยไม่แจ่มแจ้งไปด้วย และ โชติ เพชรชื่น (2522: 95) ได้กล่าวว่า มีอุปสรรคสำคัญหลายประการที่เกี่ยวกับการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เช่น การขาดสติปัญญา การเจริญรอยตามแบบอย่างวิธีการสอนอย่างเก่าเกินไป วางแผนการสอนสูงเกินไป ขาดการใช้กลไกกลวิธีในการสอนโดยเฉพาะการใช้คำราเรียนประกอบการสอนมากเกินไป

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า การที่นักเรียนจะสามารถประสบความสำเร็จในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ มาสนับสนุนและส่งเสริมให้การเขียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น คีน และ เพอร์ซอนเก (Kean and Personke 1976: 205) พบว่า โรงเรียนควรเป็นสถานที่ส่งเสริมให้เด็กเขียน ครูผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนที่ดี และรู้วิธีที่จะสอน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้แก่ นักเรียน ซึ่งการเขียนของเด็กจะสามารถจะเขียนได้ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน หรือนอกโรงเรียน แต่การพัฒนาการเขียนที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรได้รับจากโปรแกรมการสอนเขียนที่ดีของโรงเรียนตั้งแต่ชั้นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โรเจอร์ (Roger 1970: 205) พบว่าโรงเรียนควรเป็นสถานที่ส่งเสริมให้เด็กเขียน ครูผู้สอนควรมีความรู้โดยการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมในการเขียนให้แก่ นักเรียน และผู้มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนโดยตรงก็คือ ครู

จากความสำคัญและปัญหาของการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเขียนเรียงความที่สามารถที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนให้มีการฝึกทักษะนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้รู้จักคิดใช้จินตนาการ และความรู้สึกที่นักเรียนมีอยู่ในตัวให้แสดงออกโดยการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจ ซึ่งจากการที่สามารถแสดงความคิดของตนออกมาได้โดยการเขียนเป็นเรียงความนั้น ก็สามารถจะนำไปสู่การคิดและจินตนาการสร้างสรรค์ในวิชาอื่น ๆ ได้อีก

ด้วย โดยเฉพาะนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่อยู่ในชุมชนขนาดใหญ่ มีสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการคิดสร้างสรรค์ที่น่าจะสนับสนุนนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละสังกัดในกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์กับสัมฤทธิผลในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน รวมทั้งศึกษาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบอันเนื่องมาจากครูผู้สอน จากนักเรียนเอง และจากผู้ปกครอง ตามการรับรู้ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งนักเรียนในระดับนี้ เป็นวัยที่กำลังสนใจศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านต่าง ๆ รู้จักคิดหาเหตุผล มีความจำดี มีความคิดฝัน และมีความสามารถด้านการเขียนมากขึ้น เพราะได้ผ่านประสบการณ์ในการเขียนด้วยวิธีการต่าง ๆ มาแล้ว ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครอง ที่จะได้ทราบถึงระดับความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนและสามารถนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนมากที่สุด พร้อมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์กับสัมฤทธิผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานของการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ กับสัมฤทธิผลทางการเรียนนั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างมาก จากงานวิจัยของ สมิธ (Smith 1972: 23-27) และของ เบร์นโบรแมน และ โลว์ (Burn, Broman and Low 1974 : 189-192) พบว่า ความคิด

สร้างสรรค์สัมพันธ์กับระดับเขาวนปัญญาและสัมฤทธิผลทางการเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์เป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ จึงขอตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า ความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. แบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกวิธีการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์เพียง 3 วิธีเท่านั้น คือ การเขียนเรียงความจากภาพ การต่อเรื่องให้จบ และการเขียนโดยเสรี
2. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2531 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 400 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนที่ครูผู้สอนภาษาไทยใช้วิธีการฝึกฝนนักเรียนในด้านการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ โดยให้เขียนเรียงความจากภาพ จากการต่อเรื่องให้จบ และการเขียนโดยเสรี ซึ่งทั้ง 3 วิธีนี้ จัดอยู่ในวิธีการสอนเรียงความแบบต่าง ๆ ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับสัมฤทธิผลทางการเรียน ผู้วิจัยนำผลมาจากรายงานการประเมินผล ป.02 วิชาภาษาไทย ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2531 ของนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาจัดกลุ่มแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นหลักในการกำหนดเกณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับให้เหมาะกับการแบ่งกลุ่มตามระดับความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้เกณฑ์ดังนี้คือ

ระดับผลการเรียน	กลุ่ม
4	เก่ง
3 - 2	ปานกลาง
1	อ่อน

3. การจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 3 ฉบับ ของนักเรียนแต่ละคน มาพิจารณาแบ่งกลุ่ม จากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ดังนี้คือ (กระทรวงศึกษาธิการ: 2521)

ระดับคะแนน	กลุ่ม
80 - 100	เก่ง
60 - 79	ปานกลาง
ต่ำกว่า 60	อ่อน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียนออกมา โดยแสดงเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจความคิดของผู้เขียน

เรียงความเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ถ่ายทอดแสดงความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการที่แปลกใหม่ มีความน่าสนใจให้สาระประโยชน์ มีลักษณะการใช้ภาษาที่ดี มีเหตุผล มีรูปแบบของการเขียนเรียงความอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังแสดงถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้เขียนที่จะถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ทราบอย่างแจ่มชัด ซึ่งการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์นั้นมีด้วยกันหลายวิธี ในที่นี้จะมุ่งเน้นการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ใน 3 ลักษณะ คือ การเขียนเรียงความจากภาพ การต่อเรื่องให้จบ และ การเขียนโดยเสรี

ความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ระดับความสามารถในการเขียนที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การแสดงออกในรูปของจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การเชื่อมโยงความคิด การลำดับเรื่องราว การเสนอเนื้อหาสาระและการใช้ภาษาที่สละสลวยในการเขียนเรียงความของนักเรียน

สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย หมายถึง ระดับผลการเรียนวิชาภาษาไทย ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2531 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในแต่ละสังกัดที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งได้จากการประเมินผลของครูผู้สอนภาษาไทยตามแบบ ป.02

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนสัมพันธ์และส่งผลต่อการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบอันเนื่องมาจากครูผู้สอน จากนักเรียน จากผู้ปกครอง และจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2531 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ครู และผู้บริหาร ใช้ประกอบการพิจารณาหาแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ได้พัฒนาทักษะการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ได้ทราบถึงความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในแต่ละสังกัด ในกรุงเทพมหานคร
3. ได้ทราบถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนการเขียนเรียงความให้ดียิ่งขึ้น
4. ได้เกิดผลการประเมินผลการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนต่อไป